

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

Conc. Valent. an. 514
Cecilij ep. an. 514

quorum apud majores nostros non vilis erat auctoritas. Etenim, ut inquit Concilium Vafense, omnia que à sanctis sacerdotibus vel Clericis observari debent, & antiqui & novelli canones probare videntur. Quare Casarius Arelatensis in causâ Contumeliosi Regensis Episcopi, non solum canones à Ioanne II. prolatos encyclica sua epistola complexus est, sed etiam Gallicanos canones, quos à ceteris hoc lemmate distinxit: *Incipiunt Tituli Canonum Gallicani*. Statimque subjungit canonem 1 v. Concilij Valentini, canonem 1 x. Concilij Aurelianensis, x x i i i. Arausiaci primi, & x x i i. Concilij Epao-nensis; tum epistolam suam his verbis claudit: *Ecce manifestissimè constat quia secundum quod & tituli antiquorum patrum, sed & Canones Gallicani continere videntur, Clerici in adulterio deprehensi, aut ipsi confessi, aut ab alijs reuicti, ad honorem redire non possint.* Canonum Gallicanorum usum in Hispania propagatum fuisse docet Concilium Tarraconense habitum anno d x v i i. cum decernit de monachis, *canonum ante omn Gallicanorum constitutionem esse servandam.* Quoniam verò, ut docuit Augustinus, Concilia provinciarum, plenariorum Conciliorum auctoritati, quæ sunt ex universo orbe Christiano, sine ullis ambagibus cedunt; canones Gallicani in iis causis obtinent, quæ canonibus antiquis definitæ non sunt. Hoc monuit Agobardus Episcopus Lugdunensis, qui sub Ludovico Pio floruit, canonum Gallicanorum sanctiones non esse passim æquali auctoritate recipiendas ut *Nicani, Chalcedonensis, & ceterorum generalium ex totius mundi consensu congregatorum, & receptorum; sed quia congrua veneratione pro causis necessariis, quarum definitiones in illis generalibus non inveniuntur, fides sit eis adhibenda religione debitâ.*

Aug. l. 1. de Dop. c. 11
Apostolici libri ad romi legem Canonici cap. 16

Ecclesia Romana. Sententia harum epistolarum transcrita primò in Concilio Gallicano, tacito auctorum nomine. Deinde auctoribus aperte laudati.

IV. Emersi per Gallias alia Collectio sub nomine Capitulorum Hadriani Papa; unde aliqua transcrita in collectionem Isidori, que apud Gallos auctoritate canonica non vicebat, atque Hincmari.

V. Ejus sententia de his epistolis, suscipiendas venerabiliter, sed canones servandos inviolabiliter.

VI. Nicolaus urget Gallicanos Episcopos ut has epistolas admittant in canonem. Quod illi facere recusant.

I. **A**NTIQUO juri, universalis Ecclesie assensu roborato, successit jus novum, quod ab anno d c c c x x v i. publicari cœpit, & adnente Nicolao I. & ceteris Romanis Pontificibus paulatim usu invaluit per Occidentis provincias. Ius illud comprehensum est Collectione Isidori, quæ ex Clementis, Anacleti, Evaristi, & antiquorum Pontificum epistolis, qui tempora Siricij præcesserunt, & è canonibus tam antiquis, quàm Gallicanis, & Hispanicis, compacta est. Epistola illa apud eruditos viros gravi suspitione laborant; tum ob verborum sordes à secundi seculi, quo data dicuntur, elegantia & nitore alienas; tum ob styli similitudinem, & eundem scribendi characterem, qui in omnibus epistolis occurrit; ita ut ab uno auctore, non à diversis Pontificibus, conscriptæ esse videantur. Accedit usus frequentissimus vulgaræ scripturarum versionis, unde fit ut post Hieronymi ætatem effictas esse necesse sit. Deinde & Hieronymo, qui scriptorum ecclesiasticorum catalogum texuit, & Innocentio, Leoni, ceterisque Pontificibus, quorum germanæ epistolæ ad nos pervenerunt, omnino fuerunt incognitæ. Turrianus his similibusque argumentis à Magdeburgensibus prolatis satisfacere conatur, edito in eam rem volumine. Sed fortasse cessisset Dionysij Exigui testimonio: qui cum veterum Pontificum epistolas jam à centum & mille annis cum summa diligentia colligeret, à Siricio initium suæ compilationis facit. Hæc sunt ejus verba in epistola ad Iulianum Ecclesie Romanæ Presbyterum: *Præteritorum apostolicæ sedis Presulum constituta, qua valui cura & diligentia collegi, & in quendam redigens ordinem, titulis distinctis compositis, ita duntaxat ut singulorum Pontificum, quotquot à me præcepta reperta sunt, sub una numerorum serie terminarem.* Fortius verò urget Antonij Augustini Archiepiscopi Tarraconenensis observatio; qui primus adnotavit ipsa legum imperatoriarum verba, & quæ sub Aniani nomine extant ad codicem Theodosianum scholia, in illis epistolis usurpata fuisse: quamvis Pontifices, quibus

Dionysij Exigui epistola ad Iulianum Presbyterum, edita à Fr. Florentino.

Ant. Augustin. in Notis ad Capitula Hadr.

C A P V T V.

Synopsis.

I. Antiquo juri successit jus novum, ex Collectione Isidori. Hæc, præter canones, complectitur epistolas veterum Pontificum. Quæ germane non sunt, ut colligitur è Dionysio Exiguo. Quod etiam probatur è Bellarmino, & Baronio Ill. Cardinale, & auctore Pseudo-Isidori. Concinnata sunt ex antiquis epistolis, & canonibus, ut plurimum.

II. Riculfus ex Hispania in Gallias hanc Collectionem detulit. Isidoro Hispalensi tribuit, Hincmari ætate. Quare non assignenda, ut fit vulgò, Isidoro Mercatori. Qui peccator dicitur in alijs codicibus. Isidoro Hispalensi tribui non potest. Chronicon Iuliani meminit Isidori Mercatoris Episcopi Sebustensis.

III. Riculfus Moguntinus Episcopus, devotus

manu 25. 7. & long. 114.

Bell. de Rom.
Parr. l. 2. c. 14.

epistola tribuuntur, duobus & tribus seculis Codicis Theodosiani editionem præceserint. His argumentis victus Ill. Bellarminus has epistolas *indubitatas*, inquit, esse affirmare non audeam. Sed apertioribus verbis Illust. Baronius eas ab iis auctoribus, quibus tribui solent, data opera abdicavit:

Baron. ad an. 865.
p. 2.

Ex multis eas reddi suspectas epistolas, que dicta sunt secundo Annalium tomo, dum singulis mentio facta est, satis est demonstratum; simulque offensum, illis non indigere Romanam Ecclesiam, ut si falsitatis arguantur, suis ipsa destituatur iuribus & privilegiis; cum etsi illis careat, ex legitimis germanisque aliorum Pontificum epistolis Decretalibus satis superque corroborata consistat. Ceterum quod excerpta ex illis capita à Benedicto Levita primum, ut canonibus consentientia, probata essent, ut ipse testatur, auctoritate Romanorum Pontificum, quod & à posterioribus factum est collectoribus, eadem usu potius recipi contigerunt, quam constanti ipsorum firmitate. Bellarmini & Baronij auctoritate fultis liberum erit venerandos Pontificum veterum titulos epistolis illis detrudere; præsertim cum eruditissimi viri industria ab aliquot annis eò processerit, ut sententiæ & verba ipsa, ex quibus epistola contexta sunt, à quibus auctoribus petita sint accuratissimè demonstraverit. Cui tamen in eo suffragari non possum, quòd atrocioribus verbis epistolas dilacerat: quas è sententiis & verbis legum, canonum antiquorum, & sanctorum patrum qui quarto & quinto seculo floruerunt, si pauca demas, concinnatas esse constat.

David Blondellus
in Pseudo Isidoro,
editio an. 1728.

Epistola ille sup-
posita non ex-
tant in veteri co-
dice MS. Ecclesie
Pretensis, que
Isidori collectio
constat.

Hincmarus in
Opusc. c. 24.

II. Hanc verò epistolarum & canonum Collectionem Riculfo Episcopo Moguntino debemus, qui eam ex Hispania allatam penes se habuit, & Gallis communicavit, teste Hincmaro: *De libro collectarum epistolarum ab Isidoro, quem de Hispania allatum Riculfus Episcopus Moguntinus, in huiusmodi, sicut & in Capitulis regis studiosus, obtinuit, & istas regiones ex illo replevi fecit. Quisquis auctor hujus Collectionis fuerit, illustri nomine Isidori Hispalensis eam commendare voluit. Eo enim nomine insigniebatur temporibus Hincmari, id est, anno octingentesimo septuagesimo. Quare non assentimur viris doctis, qui manuscriptos codices secuti, Isidorum Mercatorem Collectionis auctorem faciunt. Etenim etsi fateamur in quibusdam codicibus eam lectionem extrare, in plerisque tamen & melioris notæ libris compilerator iste, Isidorus peccator dicitur. unde manavit, vitio amanuensium, Mercatoris dictio. Peccatoris autem appellatio inde fluxit, quòd Episcopis quibusdam solenne fuerit in Conciliis peccatores*

Hincmarus ep. 7.
c. 12.
Isidorus Hispa-
lensis Episcopus
collegit cum epi-
stola Romana se-
cunda Pontificum à
S. Clemente usque
ad B. Gregorium.

seipfos inscribere, quemadmodum videre est in Concilio Turonensi primo, in Parisiensi tertio, in Turonensi secundo, & in Marisconensi primo. Qua ratione & apud Græcos Episcopi ἀμαρτωλοι vocari amabant. Certum quidem est & omnino indubitatum ex sententia Illustrissimi Cardinalis Baronij, sordes verborum, quæ aliquoties in illa Collectione occurrunt, in Isidorum Hispalensem laudatissimum & eruditissimum virum non esse rejiciendas: qui etsi in Originum libris aliquando lapsus fuerit, variæ tamen & reconditæ lectionis specimen præbet, unde antiquariorum studia maxime juvantur. Inde autem colligitur Isidoro Hispalensi non esse tribuendam istam Collectionem, quia & Concilij Toletani undecimi habiti anno DCLXXV. & Concilij sexti coacti anno DCLXXXI. meminit, quadraginta & amplius annis post obitum Isidori, qui accidit anno DCCXXVI. ut docet Redemptus Diaconus in ejus vita. Imò verò & Gregorij II. & III. & Zachariæ Summorum Pontificum, qui post annum septingentesimum vixerunt, epistolas auctor ille Collectioni suæ inseruit. Si fides habenda esset Chronico Iuliani Tolertani à viro clariss. Laurentio Ramirefio Parisiensi edito, non laborandum esset de Collectionis auctore. Etenim juxta Chronici illius fidem, Isidorus Mercator Episcopus Setubensis ope monachi cujusdam compilationis operam dedisse dicitur, & obiisse anno octingentesimo quinto. Verum quia Chronicum illud apud eruditos viros suspicione non caret, satius est Hincmari testimonio hæere, qui non Mercatoris Setubensis Episcopo, sed Isidoro Hispalensi, ætate sua, collectionem tributam fuisse testatur.

III. Riculfus autem, à quo publicaram fuisse docet Hincmarus, Ecclesiam Moguntiacam tenuit ab anno DCCXXXVII. usque ad annum DCCXIV. & sedem apostolicam devotè coluit; ut testis est auctor Præfationis ad Benedicti Levitæ Collectionem. Quod fortasse illi epistolarum interpolandarum desiderium iniecit, ut labantem Romanæ Ecclesiæ auctoritatem in Galliis restauraret. Sanè post tempora Riculfi, sententiæ aliquot selectæ ex suppositiis epistolis à Gallicanis Episcopis in canones suos transcriptæ sunt. In Concilio Aquisgranensi habito anno DCCCXXXVI. quæ de unctione olei infirmorum seu chrismate ab Episcopis quotannis consecrando in cæna Domini decernuntur juxta statuta Decretalium, è secunda epistola Fabiani hausta sunt, etsi tacito Fabiani nomine. Ceterum frequentissimè ab Episcopis lau-

Baron. ad an. 865.
p. 2.

V. Isidorus Hisp.
cap. 20.

1. 4. c. 1.
12. & p.
13. & p.
14. & p.
15. & p.
16. & p.

1. 4. c. 1.
12. & p.
13. & p.
14. & p.
15. & p.
16. & p.

Concil. Aquil.
part. 1. cap. 6.

data fuisse verba epistolarum illarum Decretalium, & earum auctoritatem usurpatam, probant tres ultimi capitularium libri: quos & scriniis Ecclesie Moguntiacensis in unum corpus compegit Benedictus Levita, jussu Autgarij ejus Ecclesie Episcopi, eoque Lothario, Ludovico, & Carolo nobilissimis Regibus filiis Ludovici Pij inscriptis circa annum octingentesimum quinquagesimum. In iis libris passim e Clementis, Anacleti, Pij, Evaristi, Fabiani, & ceterorum Pontificum apocryphis epistolis, quamvis suppresso auctorum nomine, auctoritas petitur. quod usurpatum etiam ab auctoribus Additionum quae libris capitularium adjunctae sunt. Quin & Hincmarus ipse Anacleti, Evaristi, Fabiani, Stephani, Lucij, Alexandri, Pij, Callisti, Iulij, Melchiadis testimoniis aperte usus est in epistolis suis & aliis opusculis.

IV. Non solum autem Isidori collectio Riculfi tempestate emerfit, sed alia etiam collectio, quae sub nomine Capitularum Hadriani Papae per Gallias ab Ingilramno Metensi Episcopo anno DCCCLXXV. divulgata est. Ex his Capitulis quaedam in epistolas Pontificum, qui eas interpolavit, ipsis verbis transcripsit. imò & ipsae Capitularium Additiones, Capitulis Hadriani aliquoties utuntur.

Attamen observandum est, etsi Gallicanae synodi veterum Pontificum nominibus perstrictae, selectis sententiis epistolarum ejusmodi uterentur, collectionem Ingilramni aut Isidori non recepisse in canonum censum, ut testatur Hincmarus Remensis in Opusculo quo Hincmarum Laudunensem refellit, qui ex illis epistolis collectionem privatam ad usum Ecclesiae suae confuevit. De Capitulis enim Hadriani ita censebat: *De sententiis quae dicuntur ex Graecis & Latinis canonibus & Synodis Romanis atque Decretis Praesulum ac Ducum Romanorum collectae ab Hadriano Papa, & ab Engelramno Metensium Episcopo datae, quando pro sui negotij causa agebatur, quam dissonae inter se habeantur, qui legit, satis intelligit, & quam diversae a sacris canonibus, & quam discrepantes in quibusdam ab ecclesiasticis judiciis habeantur.*

V. Quid autem de veterum Pontificum epistolis sentiret, apertissime ostendit eodem loco. Docet enim ex Innocentij, Leonis, & Gelasij receptis decretis, accurate servanda quae canones Conciliorum praescribunt, à quibus tamen discederetur, si varia capita controversis epistolis comprehensa servarentur, quae adversa sunt canonibus: qui posteriores cum sint iis epistolis, illis, utpote prioribus, derogare censendi sunt.

Vnde tandem orationem suam hac definitione concludit, honorem quidem iis epistolis deberi ob dignitatem auctorum quorum nomina praefereunt, sed Concilia servanda, quorum decreta universalis Ecclesia & sedes apostolica custodit: *Tu hac discretione, inquit, ut praemisi ex verbis Gelasij, suscipe ad instructionem illas epistolas quas beatissimi Papae diversis temporibus ab urbe Roma pro diversorum patrum consolatione decurrunt legendas, Venerabiliter, & serva sacra Concilia, quae sedes apostolica & omnis sequitur Ecclesia, Inviolabiliter.* Verius quaestionem istam exequitur, cum Laudunensis Hincmari verba refellit: qui prolatis Anacleti, Victoris, Callisti, & Eleutheri testimoniis, his verbis usus erat ad Hincmarum Remensem: *Ecce, Pater, qui canones recipiendi, venerandi, ac observandi habeantur.* Excipit Hincmarus noster: *Si isti sunt canones recipiendi, venerandi, ac observandi, quos commemorasti; qui sunt illi quos & apostolica sedes & omnes Episcopi per universum orbem à primae sedis apostolicae Pontifice usque ad illum qui modo novissime etiam post te est ordinatus Episcopus, imò & omnis catholica Ecclesia, canones appellant? Quisque à Nicano Concilio, quod primum in nostris codicibus quos ab apostolica sede majores nostri acceperunt, sequendos per ordinem, usque ad Africanum Concilium, pro canonibus recipiendis, venerandis, & observandis, retinent; & Innocentius, Zozimus, & ceteri quique observandos canones nominant. Inter quos & istas epistolas apostolicae sedis Pontificum, quas canones appellas, Gelasius, ut supra posui, differentiam facit; & illa Concilia canonum observanda decrevit; has autem epistolas pro consolatione quorundam directas, venerabiliter suscipiendas dicit.* Quod iterum confirmat in epistola quam retulit Flodoardus auctor Historiae Remensis. Ex isto Hincmari loco discimus, apud Episcopos Ecclesiae Gallicanae solum codicem canonum ex collectione Dionysij Exigui, quem superioribus verbis descripsit, circa annum DCCCLXX. auctoritatem obtinuisse, epistolas verò contentas in Collectione Isidori, non repudiatas quidem ab Episcopis, quia de falsitate illarum nondum constabat, sed in auctoritatem canonum non fuisse receptas. Qua in re praedictio Leonis IV. utebantur, qui has epistolas Decretales in canone non recensebat, ut monui capite superiori §. v.

VI. Contenderat tamen Nicolaus literis ad universos Galliae Episcopos datis anno DCCCLXV. ut Decreta illa reciperentur, & magno conatu Gallicanorum Episcoporum argumenta repulserat. Excipiebant

Capit. l. c. 17. c. 18. c. 19. c. 20. c. 21. c. 22. c. 23. c. 24. c. 25. c. 26. c. 27. c. 28. c. 29. c. 30. c. 31. c. 32. c. 33. c. 34. c. 35. c. 36. c. 37. c. 38. c. 39. c. 40. c. 41. c. 42. c. 43. c. 44. c. 45. c. 46. c. 47. c. 48. c. 49. c. 50. c. 51. c. 52. c. 53. c. 54. c. 55. c. 56. c. 57. c. 58. c. 59. c. 60. c. 61. c. 62. c. 63. c. 64. c. 65. c. 66. c. 67. c. 68. c. 69. c. 70. c. 71. c. 72. c. 73. c. 74. c. 75. c. 76. c. 77. c. 78. c. 79. c. 80. c. 81. c. 82. c. 83. c. 84. c. 85. c. 86. c. 87. c. 88. c. 89. c. 90. c. 91. c. 92. c. 93. c. 94. c. 95. c. 96. c. 97. c. 98. c. 99. c. 100. c. 101. c. 102. c. 103. c. 104. c. 105. c. 106. c. 107. c. 108. c. 109. c. 110. c. 111. c. 112. c. 113. c. 114. c. 115. c. 116. c. 117. c. 118. c. 119. c. 120. c. 121. c. 122. c. 123. c. 124. c. 125. c. 126. c. 127. c. 128. c. 129. c. 130. c. 131. c. 132. c. 133. c. 134. c. 135. c. 136. c. 137. c. 138. c. 139. c. 140. c. 141. c. 142. c. 143. c. 144. c. 145. c. 146. c. 147. c. 148. c. 149. c. 150. c. 151. c. 152. c. 153. c. 154. c. 155. c. 156. c. 157. c. 158. c. 159. c. 160. c. 161. c. 162. c. 163. c. 164. c. 165. c. 166. c. 167. c. 168. c. 169. c. 170. c. 171. c. 172. c. 173. c. 174. c. 175. c. 176. c. 177. c. 178. c. 179. c. 180. c. 181. c. 182. c. 183. c. 184. c. 185. c. 186. c. 187. c. 188. c. 189. c. 190. c. 191. c. 192. c. 193. c. 194. c. 195. c. 196. c. 197. c. 198. c. 199. c. 200. c. 201. c. 202. c. 203. c. 204. c. 205. c. 206. c. 207. c. 208. c. 209. c. 210. c. 211. c. 212. c. 213. c. 214. c. 215. c. 216. c. 217. c. 218. c. 219. c. 220. c. 221. c. 222. c. 223. c. 224. c. 225. c. 226. c. 227. c. 228. c. 229. c. 230. c. 231. c. 232. c. 233. c. 234. c. 235. c. 236. c. 237. c. 238. c. 239. c. 240. c. 241. c. 242. c. 243. c. 244. c. 245. c. 246. c. 247. c. 248. c. 249. c. 250. c. 251. c. 252. c. 253. c. 254. c. 255. c. 256. c. 257. c. 258. c. 259. c. 260. c. 261. c. 262. c. 263. c. 264. c. 265. c. 266. c. 267. c. 268. c. 269. c. 270. c. 271. c. 272. c. 273. c. 274. c. 275. c. 276. c. 277. c. 278. c. 279. c. 280. c. 281. c. 282. c. 283. c. 284. c. 285. c. 286. c. 287. c. 288. c. 289. c. 290. c. 291. c. 292. c. 293. c. 294. c. 295. c. 296. c. 297. c. 298. c. 299. c. 300. c. 301. c. 302. c. 303. c. 304. c. 305. c. 306. c. 307. c. 308. c. 309. c. 310. c. 311. c. 312. c. 313. c. 314. c. 315. c. 316. c. 317. c. 318. c. 319. c. 320. c. 321. c. 322. c. 323. c. 324. c. 325. c. 326. c. 327. c. 328. c. 329. c. 330. c. 331. c. 332. c. 333. c. 334. c. 335. c. 336. c. 337. c. 338. c. 339. c. 340. c. 341. c. 342. c. 343. c. 344. c. 345. c. 346. c. 347. c. 348. c. 349. c. 350. c. 351. c. 352. c. 353. c. 354. c. 355. c. 356. c. 357. c. 358. c. 359. c. 360. c. 361. c. 362. c. 363. c. 364. c. 365. c. 366. c. 367. c. 368. c. 369. c. 370. c. 371. c. 372. c. 373. c. 374. c. 375. c. 376. c. 377. c. 378. c. 379. c. 380. c. 381. c. 382. c. 383. c. 384. c. 385. c. 386. c. 387. c. 388. c. 389. c. 390. c. 391. c. 392. c. 393. c. 394. c. 395. c. 396. c. 397. c. 398. c. 399. c. 400. c. 401. c. 402. c. 403. c. 404. c. 405. c. 406. c. 407. c. 408. c. 409. c. 410. c. 411. c. 412. c. 413. c. 414. c. 415. c. 416. c. 417. c. 418. c. 419. c. 420. c. 421. c. 422. c. 423. c. 424. c. 425. c. 426. c. 427. c. 428. c. 429. c. 430. c. 431. c. 432. c. 433. c. 434. c. 435. c. 436. c. 437. c. 438. c. 439. c. 440. c. 441. c. 442. c. 443. c. 444. c. 445. c. 446. c. 447. c. 448. c. 449. c. 450. c. 451. c. 452. c. 453. c. 454. c. 455. c. 456. c. 457. c. 458. c. 459. c. 460. c. 461. c. 462. c. 463. c. 464. c. 465. c. 466. c. 467. c. 468. c. 469. c. 470. c. 471. c. 472. c. 473. c. 474. c. 475. c. 476. c. 477. c. 478. c. 479. c. 480. c. 481. c. 482. c. 483. c. 484. c. 485. c. 486. c. 487. c. 488. c. 489. c. 490. c. 491. c. 492. c. 493. c. 494. c. 495. c. 496. c. 497. c. 498. c. 499. c. 500. c. 501. c. 502. c. 503. c. 504. c. 505. c. 506. c. 507. c. 508. c. 509. c. 510. c. 511. c. 512. c. 513. c. 514. c. 515. c. 516. c. 517. c. 518. c. 519. c. 520. c. 521. c. 522. c. 523. c. 524. c. 525. c. 526. c. 527. c. 528. c. 529. c. 530. c. 531. c. 532. c. 533. c. 534. c. 535. c. 536. c. 537. c. 538. c. 539. c. 540. c. 541. c. 542. c. 543. c. 544. c. 545. c. 546. c. 547. c. 548. c. 549. c. 550. c. 551. c. 552. c. 553. c. 554. c. 555. c. 556. c. 557. c. 558. c. 559. c. 560. c. 561. c. 562. c. 563. c. 564. c. 565. c. 566. c. 567. c. 568. c. 569. c. 570. c. 571. c. 572. c. 573. c. 574. c. 575. c. 576. c. 577. c. 578. c. 579. c. 580. c. 581. c. 582. c. 583. c. 584. c. 585. c. 586. c. 587. c. 588. c. 589. c. 590. c. 591. c. 592. c. 593. c. 594. c. 595. c. 596. c. 597. c. 598. c. 599. c. 600. c. 601. c. 602. c. 603. c. 604. c. 605. c. 606. c. 607. c. 608. c. 609. c. 610. c. 611. c. 612. c. 613. c. 614. c. 615. c. 616. c. 617. c. 618. c. 619. c. 620. c. 621. c. 622. c. 623. c. 624. c. 625. c. 626. c. 627. c. 628. c. 629. c. 630. c. 631. c. 632. c. 633. c. 634. c. 635. c. 636. c. 637. c. 638. c. 639. c. 640. c. 641. c. 642. c. 643. c. 644. c. 645. c. 646. c. 647. c. 648. c. 649. c. 650. c. 651. c. 652. c. 653. c. 654. c. 655. c. 656. c. 657. c. 658. c. 659. c. 660. c. 661. c. 662. c. 663. c. 664. c. 665. c. 666. c. 667. c. 668. c. 669. c. 670. c. 671. c. 672. c. 673. c. 674. c. 675. c. 676. c. 677. c. 678. c. 679. c. 680. c. 681. c. 682. c. 683. c. 684. c. 685. c. 686. c. 687. c. 688. c. 689. c. 690. c. 691. c. 692. c. 693. c. 694. c. 695. c. 696. c. 697. c. 698. c. 699. c. 700. c. 701. c. 702. c. 703. c. 704. c. 705. c. 706. c. 707. c. 708. c. 709. c. 710. c. 711. c. 712. c. 713. c. 714. c. 715. c. 716. c. 717. c. 718. c. 719. c. 720. c. 721. c. 722. c. 723. c. 724. c. 725. c. 726. c. 727. c. 728. c. 729. c. 730. c. 731. c. 732. c. 733. c. 734. c. 735. c. 736. c. 737. c. 738. c. 739. c. 740. c. 741. c. 742. c. 743. c. 744. c. 745. c. 746. c. 747. c. 748. c. 749. c. 750. c. 751. c. 752. c. 753. c. 754. c. 755. c. 756. c. 757. c. 758. c. 759. c. 760. c. 761. c. 762. c. 763. c. 764. c. 765. c. 766. c. 767. c. 768. c. 769. c. 770. c. 771. c. 772. c. 773. c. 774. c. 775. c. 776. c. 777. c. 778. c. 779. c. 780. c. 781. c. 782. c. 783. c. 784. c. 785. c. 786. c. 787. c. 788. c. 789. c. 790. c. 791. c. 792. c. 793. c. 794. c. 795. c. 796. c. 797. c. 798. c. 799. c. 800. c. 801. c. 802. c. 803. c. 804. c. 805. c. 806. c. 807. c. 808. c. 809. c. 810. c. 811. c. 812. c. 813. c. 814. c. 815. c. 816. c. 817. c. 818. c. 819. c. 820. c. 821. c. 822. c. 823. c. 824. c. 825. c. 826. c. 827. c. 828. c. 829. c. 830. c. 831. c. 832. c. 833. c. 834. c. 835. c. 836. c. 837. c. 838. c. 839. c. 840. c. 841. c. 842. c. 843. c. 844. c. 845. c. 846. c. 847. c. 848. c. 849. c. 850. c. 851. c. 852. c. 853. c. 854. c. 855. c. 856. c. 857. c. 858. c. 859. c. 860. c. 861. c. 862. c. 863. c. 864. c. 865. c. 866. c. 867. c. 868. c. 869. c. 870. c. 871. c. 872. c. 873. c. 874. c. 875. c. 876. c. 877. c. 878. c. 879. c. 880. c. 881. c. 882. c. 883. c. 884. c. 885. c. 886. c. 887. c. 888. c. 889. c. 890. c. 891. c. 892. c. 893. c. 894. c. 895. c. 896. c. 897. c. 898. c. 899. c. 900. c. 901. c. 902. c. 903. c. 904. c. 905. c. 906. c. 907. c. 908. c. 909. c. 910. c. 911. c. 912. c. 913. c. 914. c. 915. c. 916. c. 917. c. 918. c. 919. c. 920. c. 921. c. 922. c. 923. c. 924. c. 925. c. 926. c. 927. c. 928. c. 929. c. 930. c. 931. c. 932. c. 933. c. 934. c. 935. c. 936. c. 937. c. 938. c. 939. c. 940. c. 941. c. 942. c. 943. c. 944. c. 945. c. 946. c. 947. c. 948. c. 949. c. 950. c. 951. c. 952. c. 953. c. 954. c. 955. c. 956. c. 957. c. 958. c. 959. c. 960. c. 961. c. 962. c. 963. c. 964. c. 965. c. 966. c. 967. c. 968. c. 969. c. 970. c. 971. c. 972. c. 973. c. 974. c. 975. c. 976. c. 977. c. 978. c. 979. c. 980. c. 981. c. 982. c. 983. c. 984. c. 985. c. 986. c. 987. c. 988. c. 989. c. 990. c. 991. c. 992. c. 993. c. 994. c. 995. c. 996. c. 997. c. 998. c. 999. c. 1000.

L. c. c. 17. l. 7. c. 12. & passim lib. 1. c. 1. c. 2. & c. 6. Ad. 17. c. 3. 4. 14. 19. & c.

Hincmarus ep. 8. & ep. ad Isidor. In coll. de divinis Lotharij. in Opus. c. 31.

Hincm. in Opusc. cap. 21.

Hincm. in Opusc. cap. 41.

Flodoardus lib. 1. Hist. Rem. cap. 21.

Nicolaus ep. 42.

Gratian cap. 51
Romanorum. D.
111.

enim illi Decretales epistolas priscorum Pontificum ideo non admittendas, quod in codicem canonum non essent relatae. Repone Nicolai, ex hoc sequi nec ipsas Scripturas sacras Veteris & Novi Testamenti suscipiendas, quia codici ecclesiasticorum canonum non sunt insertae. Si autem Galli respondeant, Innocentij decreto, quod in codicem canonum relatum est, statui ut Testamentum Vetus & Novum recipiatur, eadem ratione dici posse Decretales illas epistolas esse recipiendas, quia Decreto Leonis Papae caveretur omnia Decretalia constituta decessorum suorum custodienda esse. Itaque nihil interesse utrum sint omnia decretalia sedis apostolica constituta inter canones Conciliorum immixta, cum omnia in uno corpore compaginari non possint. Quod Nicolaus confirmat Gelasij Papae definitione, cujus haec sunt verba: *Decretales epistolas quas beatissimi Papae diversis temporibus de urbe Roma pro diversorum patrum consultatione dederunt, venerabiliter suscipiendas decernimus. Hic Gelasij locus à Nicolao & Hincmaro trahitur in partes. Sanè si commentitia non essent epistolae veterum Pontificum, Gelasius Nicolai causam juvaret potius quam Hincmari. Sed aliud Hincmari argumentum invictum remanet, nempe canonibus posterioribus derogatum fuisse priscis illis Decretalibus, etsi verae forent, quarum ratio habenda non sit in iis capitibus quae Codici Canonum adversantur. In ceteris enim articulis, Galliae Episcopi testimoniis harum epistolarum utebantur, ut antè dixi. Quod illis Nicolaus objiciebat: Cum ipsi, inquit, sua intentioni haec suffragari conspiciunt, illis indifferenter utuntur.*

CAPVTVI.

Synopsis.

I. *Quaritur causa contentions inter Nicolaum & Episcopos Gallicanos ob antiquas Decretales. Scilicet ut nova regula illis epistolis asserta constitueretur in synodis & iudiciis Episcoporum, qua inconsulto Romano Pontifice peragi prohiberentur, etiamsi appellatum non fuerit.*

II. *Tandem epistola illa recepta sunt initio tertiae Regum dynastiae, ut patet à Concilio Remensi. Collectio Burchardi his epistolis aucta. Ivoonis quoque, qui primus in Occidente ius civile cum canonico in unum corpus compegit. Ecclesia Gallicana usa olim codicis Theodosii libro xvi. Gratiani collectio, ejusque auctoritas.*

III. *De collectionibus decretalium breviter.*

IV. *De novi juris incremento, unde processerit. Iuris constituendi auctoritas revocata ferè ad summum Pontificem; & novae negotiorum species corpus juris*

auxerunt. Novus ordo iudiciorum ecclesiasticorum, Beneficiorum institutio. Matrimoniorum impedimenta, & iudicia. Novae constitutiones de excommunicationibus, de religiosis, de privilegiis, & exemptionibus. Is est rerum status, ut antiquum ius sufficere non possit ad dirimendas controversias.

V. *Ex superioribus confutatur Leschasserij sententia, qui veram Libertatem Ecclesiae Gallicanae constituit in iure antiquo. Ea sita est in recto antiqui & novi juris usu. Haec est sententia B. Ludovici, Caroli VI. & Ecclesiae Gallicanae.*

VI. *Decretales Episcoporum administrationem temperarunt, non abstulerunt. Cui locus esset iuxta juris antiqui regulas, cogente necessitate.*

I. **C**VM tantopere Nicolaus exegerit à Gallis ut his epistolis in canonum censum admittendis faciles se praebere, ipsique tam constanter sententiam suam retinuerint, non alienum erit in causam hujus contentions inquirere. Eam mihi collegisse videor ex Hincmaro: qui pro lato in Concilio Attiniacensi decem provinciarum anno DCCCXX. quinquaginta quinque capitulorum opusculo adversus Hincmari Laudunensis Episcopi collectionem edito, ejus consilium in illa collectione adornanda his verbis aperit: *Querens adinventiones ut te metropolitana subjectione posses exuere, libellum de patrum antiquorum scriptis ante sacros Nicenae Synodi & aliorum sanctorum canones editis collegisti: in quibus sententias inter se dissensas, & contra evangelicam, & apostolicam, atque canonicam, & apostolica sedis auctoritatem, immiscuisti. Haec una ratio Nicolao I. persuasit ut se acerrimum vindicem earum epistolarum praestaret, quò facilius Episcopos Romanae sedis sine medio subiceret. Ex iis enim novam illam regulam veteribus canonibus incognitam constituit, scilicet Episcopum, etiamsi non appellaverit Romanam sedem, à synodo provinciae inconsulto Romano Pontifice deponi non posse. Nicolai verba haec sunt in epistola ad Episcopos Galliae, de Rothadi Episcopi Suesfontensis causa loquentis: *Etsi sedem apostolicam nullatenus appellasset, contra tot tamen & tanta vos decretalia efferre statuta, & Episcopum inconsultis nobis deponere, nullomodo debuistis. In eandem sententiam in Concilio Romano peroraverat, cum Rothadam restitueret: *Quantum etsi nunquam provocasset, nunquam omnino preter scientiam nostram deponi debuerit: quia sacra statuta & veneranda decreta, Episcoporum causas, utpote majora negotia, nostrae definiendas censura mandarunt. Statuta illa decretalia, quorum meminit Nicolaus, referri debent ad epistolas Victoris, Sixti, Marcelli, Zephyrini, Iulij, & aliorum Pontificum. Iis duo praecipue caventur. Primum,***

Florentinus l.
Hilior. Rom. cap.
11. & 11.

Vide lib. 7. c. 11.
& 14.

Nicolaus 111. c.

Nic. in Concilio
Rom. anno 1100.